

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MAKBULE KAYMAZ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2015/9441)

Karar Tarihi: 17/4/2019

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Recep KÖMÜRCÜ
Celal Mümtaz AKINCI
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Raportör : Murat İlter DEVECİ
Başvurucu : Makbule KAYMAZ
Vekili : Av. Erdal KUZU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, kolluk görevlilerinin karıştığı bir ölüm olayı hakkında yürütülen ceza yargılaması sonunda sanıklar hakkında verilen beraat kararı aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuruda yaşam hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi üzerine yapılan yargılamanın yenilenmesi isteminin reddedilmesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 2/6/2015 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.
7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

8. Başvurucu 21/11/2004 tarihinde kolluk görevlilerinin karıştığı bir olay sırasında ölen A.K.nın eşi, U.K.nın ise annesidir.

9. Başvuru formu ve ekleri ile Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

10. Kızıltepe Emniyet Müdürlüğüne 20/11/2004 tarihinde, yanlarında uzun namlulu silahlar bulunan birkaç şüpheli kişinin A.K. ve U.K.nın ikamet ettiği eve geldiği ihbar edilmiştir.

11. Cumhuriyet savcısının talimatı üzerine ihbarda sözü edilen kişilerin yakalanması için kolluk görevlilerince bir operasyon planlanmıştır.

12. Cumhuriyet savcısı, A.K. ve U.K.nın bulunduğu evde arama yapılmasına karar vermiştir.

13. Arama esnasında çıkması olası çatışmada evdeki sivillerin zarar görme ihtimaline karşı kolluk görevlilerince ev gözetim altına alınmıştır.

14. Şüpheli kişilerin yakalanması için yapılan plan uyarınca yanlarında uzun namlulu silahlar bulunan kişiler evin dışında yakalanacaklardır.

15. A.K. ve U.K., 21/11/2004 tarihinde saat 17.00 sıralarında evlerinin yakınında öldürülmüştür.

16. A.K. ve U.K.nın ölümleriyle ilgili olarak yürütülen soruşturma sonunda dört polis memuru hakkında meşru müdafaa sınırının aşılması suretiyle müstakil faili belli olmayacak şekilde adam öldürme suçundan Mardin Ağır Ceza Mahkemesinde kamu davası açılmıştır.

17. Kamu davası, Bakanlığın talebi üzerine Yargıtay 5. Dairesince verilen karara istinaden kamu güvenliği gerekçesiyle Eskişehir 1. Ağır Ceza Mahkemesine (Ceza Mahkemesi) nakledilmiştir.

18. Yaptığı yargılama sonunda uzun namlulu silah taşıyan kişilerin evin dışında yakalanması için gerekli önlemler alınırken aniden çatışma çıktığı ve sanıkların silah kullanma yetkileri kapsamında ve meşru müdafaa şartları içinde hareket ederek A.K. ve U.K.nın ölümüne neden oldukları sonucuna varan Ceza Mahkemesi, neticeten sanıkların beraatine karar verilmiştir. Ceza Mahkemesine göre ölenlerin kullandıkları silahların özelliği dikkate alındığında sanıkların ateşli silah kullanmaları ölçülüdür ve aniden gelişen olay sırasında alınabilecek başka bir koruma tedbiri bulunmamaktadır.

19. Başvurucunun da aralarında bulunduğu katılanların temyiz talepleri, Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 11/6/2009 tarihli kararıyla reddedilmiştir. Böylece sanıkların beraatine ilişkin hüküm kesinleşmiştir.

20. Başvurucu -kayınvalidesi ve kayınbiraderi ile birlikte- başka ihlal iddiaları yanında ölen yakınlarının yaşam haklarının da ihlal edildiğini ileri sürerek 9/12/2009 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) başvuru yapmıştır.

21. Yaptığı inceleme sonunda AİHM 25/2/2014 tarihinde, operasyonun tüm riski olabildiğince azaltacak şekilde hazırlanmadığı ve kontrol edilmediği, olayda kullanılan ölümcül gücün Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 2. maddesi anlamında mutlak gerekli olduğunun tespit edilmediği gerekçesiyle yaşam hakkının maddi (esas)

boyutunun; soruşturmadaki yetersizlikler nedeniyle de yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine karar vermiştir. Bundan başka AİHM, başvuruculara 70.000 avro maddi, 70.000 avro manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir. Kararda, ihlalin giderilmesine yönelik genel veya bireysel herhangi bir önlem veya araca yer verilmemiştir.

22. AİHM yaşam hakkının usul boyutuyla ilgili karara varırken Cumhuriyet Başsavcılığının olaya karışan polis memurlarını olaydan on günden daha fazla zaman geçtikten sonra ifadeye çağırmasını, aynı polis memurlarının olay sonrasında birbirlerinden ayrı tutulmamasını ve adli soruşturmadan önce idari soruşturma kapsamında ifade vermelerinin kendilerinden istenmesini, evi izlemekle görevli iki polis memurunun ifadelerine olaydan yaklaşık bir yıl sonra başvurulmasını, başvurucuların olay yerinde olayın yeniden kurgulanmasına (keşif yapılmasına) yönelik taleplerinin Ceza Mahkemesince reddedilmesini ve ölenlerin yakınında bulunan silahlarda herhangi bir parmak izi incelemesi yapılmamasını dikkate almıştır.

23. Başvurucu vekili 21/1/2015 tarihinde, AİHM kararında yapılan tespitleri gerekçe göstererek Ceza Mahkemesinden 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 311. maddesine istinaden yargılamanın yenilenmesini talep etmiştir.

24. Ceza Mahkemesi, yasal şartları bulunmadığı gerekçesiyle yargılamanın yenilenmesi talebini reddetmiştir.

25. Başvurucu vekili, 5271 sayılı Kanun'un 311. maddesinde yazılı şartların gerçekleştiği iddiasıyla Ceza Mahkemesince verilen karara itiraz etmiştir.

26. Başvurucu vekilinin itirazı, Eskişehir 2. Ağır Ceza Mahkemesince (2. Ceza Mahkemesi) 22/4/2015 tarihinde reddedilmiştir. Söz konusu kararın ilgili kısmı şöyledir:

"CMK.nun 311 maddesinde hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi müessesesi düzenlenmiş olup, katılanlar tarafından hükümlü aleyhine yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunulmakta olduğundan, bu kapsamda değerlendirilecek olan maddenin CMK.nun 311 değil, CMK.nun 314 maddesi olduğu, Avrupa İnsan Mahkemesi'nin itiraza konu edilen kararı ile birlikte CMK.nun 314. maddesi ele alındığında, Eskişehir 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 16/02/2015 tarih ve 2005/226 Esas, 2007/162 Karar sayılı ek kararı usul ve yasaya uygun olup, herhangi bir isabetsizlik görülmediğinden, söz konusu karara itiraz eden katılanlar vekillerinin yerinde görülmeyen itirazının reddine ... karar verilmiştir.

..."

27. 2. Ceza Mahkemesince verilen karar başvuru vekiline 6/5/2015 tarihinde tebliğ edilmiş olup bireysel başvuru 2/6/2015 tarihinde yapılmıştır.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

28. 5271 sayılı Kanun'un "*Hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi nedenleri*" kenar başlıklı 311. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Kesinleşen bir hükümle sonuçlanmış bir dava, aşağıda yazılı hâllerde hükümlü lehine olarak yargılamanın yenilenmesi yoluyla tekrar görülür:

...

f) Ceza hükmünün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiğinin ve hükmün bu aykırılığa dayandığının, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması veya ceza hükmü aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru hakkında dostane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon sonucunda düşme kararının verilmesi. Bu hâlde yargılamanın yenilenmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde istenebilir.

(2) Birinci fıkranın (f) bendi hükümleri, 4.2.2003 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararları ile, 4.2.2003 tarihinden sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurular üzerine verilecek kararlar hakkında uygulanır."

29. 5271 sayılı Kanun'un "Sanık veya hükümlünün aleyhine yargılamanın yenilenmesi nedenleri" kenar başlıklı 314. maddesi şöyledir:

"(1) Kesinleşen bir hükümle sonuçlanmış olan bir dava aşağıda yazılı hâllerde sanık veya hükümlünün aleyhine olarak yargılamanın yenilenmesi yolu ile tekrar görülür:

a) Duruşmada sanığın veya hükümlünün lehine ileri sürülen ve hükme etkili olan bir belgenin sahteliği anlaşılırsa.

b) Hükme katılmış olan hâkimlerden biri, aleyhine ceza kovuşturmasını veya bir ceza ile mahkûmiyetini gerektirecek nitelikte olarak görevlerini yapmada sanık veya hükümlü lehine kusur etmiş ise.

c) Sanık beraat ettikten sonra suçla ilgili olarak hâkim önünde güvenilebilir nitelikte ikrarda bulunmuşsa."

B. Uluslararası Hukuk

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Yönünden

30. Sözleşme'nin "Kararların bağlayıcılığı ve infazı" kenar başlıklı 46. maddesi şöyledir:

"1. Yüksek Sözleşmeciler Taraf, taraf oldukları davalarda Mahkeme'nin verdiği kesinleşmiş kararlara uymayı taahhüt ederler.

2. Mahkeme'nin kesinleşen kararı, infazını denetleyecek olan [Avrupa Konseyi] Bakanlar Komitesi'ne gönderilir.

3. [Avrupa Konseyi] Bakanlar Komitesi, kesinleşen bir kararın infazının denetlenmesinin, söz konusu kararın yorumundan kaynaklanan bir zorluk nedeniyle engellendiği kanaatinde ise, bu yorum konusunda karar vermesi için Mahkeme'ye başvurabilir. Mahkeme'ye başvurma kararı, Komite toplantılarına katılma hakkına sahip temsilcilerin üçte iki oy çokluğu ile alınır.

4. [Avrupa Konseyi] Bakanlar Komitesi, bir Yüksek Sözleşmeciler Taraf'ın, taraf olduğu bir davada verilen kesin karara uygun davranmayı reddettiği görüşünde ise, ilgili Taraf'a ihtarda bulunduktan sonra, Komite toplantılarına katılmaya yetkili temsilcilerin üçte iki oy çokluğu ile alınacak bir kararla, ilgili Taraf'ın 1. fıkrada öngörülen yükümlülüğünü yerine getirmede meselesini Mahkeme'ye intikal ettirebilir.

5. Mahkeme 1. fıkranın ihlal edildiğini tespit ederse, alınacak önlemleri değerlendirmesi için davayı [Avrupa Konseyi] Bakanlar Komitesi'ne gönderir. Mahkeme, eğer 1. fıkranın ihlal edilmediğini saptarsa, davayı, incelemesine son verecek kararı alması için [Avrupa Konseyi] Bakanlar Komitesi'ne iletir. "

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Uygulaması Yönünden

31. AİHM'e göre Sözleşme'nin veya ekli protokollerinin ihlal edildiğinin tespitine ilişkin bir karar davalı devlete, adil tazmin yoluyla ödenmesine hükmedilen miktarları ödeme ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin (Bakanlar Komitesi) denetimine tabi olan genel ve/veya gerektiğinde bireysel önlemleri seçme yükümlülüğü yükler. Bu önlemler AİHM'in tespit ettiği ihlale iç hukuktaki düzen içinde son verme ve ihlalin doğurduğu sonuçları mümkün olduğunca ihlalden önceki duruma geri getirecek şekilde telafi etme amacını taşımaktadır (*Assanidze/Gürcistan* [BD], B. No: 71503/01, 8/4/2004, § 198; *Benzer ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 23502/06, 12/11/2013, § 215; *L.M. ve diğerleri/Rusya*, B. No: 40081/14, 40088/14, 40127/14, 15/10/2015, § 165).

32. Sözleşme'nin 46. maddesi kapsamındaki yükümlülüğü ifa etmek için iç hukukunda kullanacağı araçları seçmek -Bakanlar Komitesinin denetimine tabi olmak koşuluyla- öncelikle ilgili devletin görevidir. Ancak bu yöntem AİHM kararında belirtilen hükümlere uygun olmak zorundadır (*Scozzari ve Giunta/İtalya* [BD], B. No: 39221/98, 41963/98, 13/7/2000, § 249).

33. Bununla birlikte AİHM, aleyhine ihlal kararı verilen devlete Sözleşme'nin 46. maddesi kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmesi konusunda yardımcı olmak amacıyla, tespit ettiği durumun sonlandırılmasına yönelik ne tür özel ve/veya genel tedbirlerin alınabileceğini açıklama yoluna gidebilir (*L.M. ve diğerleri/Rusya*, § 166; *Scoppola/İtalya (No. 2)* [BD], B. No: 10249/03, 17/9/2009, § 148).

34. AİHM istisnai olarak, aleyhine ihlal kararı verilen devlet tarafından başvurulması gereken özel yolu veya alınması gereken başka bir tedbiri açıkça belirtir. Örneğin AİHM;

-*L.M. ve diğerleri/Rusya* (anılan kararda bkz. § 169) kararında başvuruculardan ismen belirttiği ikisinin derhâl serbest bırakılmasının sağlanmasının davalı devletin görevi olduğunu,

-*Yiğitdoğan/Türkiye (No.2)* (B. No: 72174/10, 3/6/2014, § 73) kararında en uygun giderimin başvurucunun bu yönde bir talebinin olması hâlinde Sözleşme'nin 6. maddesinde belirtilen koşullar doğrultusunda yeniden yargılanması olacağını,

-*Nihayet Arıcı ve diğerleri/Türkiye* (B. No: 24604/04, 16855/05, 23/10/2012, § 176) kararında davalı devletin bakanlar kurulunun kontrolü altında on üç yıldan beri sorgulama aşamasında olan soruşturmanın en kısa sürede sonuçlandırılması ve başvuranların yakınlarının hangi şartlar altında öldüğünün açıklanabilmesi için gerekli uygulamaları gerçekleştirmesi ve başvuruculara ödenmesi gereken tazminat konusunda sonuçlara varması gerektiğini,

-*Benzer ve diğerleri/Türkiye* (anılan kararda bkz. § 219) kararında derdest olan soruşturmanın etkili bir şekilde yürütülmesi gerekliliğini,

-*Atıman/Türkiye* (B. No: 62279/09, 23/9/2014, § 47) kararında gerekli yasal değişikliklerin yapılması gerekliliğini belirtmiştir.

3. Bakanlar Komitesince Kabul Edilen Kararlar Yönünden

35. Bakanlar Komitesi 19/1/2000 tarihli ve R (2000) 2 No.lu tavsiye kararında; Sözleşme'nin 46. maddesi uyarınca Sözleşmeci Devletlerin AİHM kararlarına uyma yükümlülüklerinin hak ihlali nedeniyle zarar gören tarafın ihlal öncesinde bulanabileceği duruma mümkün olduğunca getirilmesini sağlayan birtakım önlemlerin alınmasını gerektirebileceğini hatırlatmış ve eski hâle getirmenin sağlanmasında en uygun önlemlerin neler olduğunun sorumlu devletin yetkili otoriteleri tarafından ulusal hukuk sisteminde bulunan yollar dikkate alınarak tespit edileceğini belirtmiştir. Bundan başka anılan kararda, AİHM kararlarının icrasına ilişkin uygulamanın bazı istisnai koşullarda yeniden yargılama yapılmasının eski hâle getirmenin sağlanmasında en etkin yöntem olduğunu gösterdiği hatırlatılarak Sözleşmeci devletler, eski hâle getirmenin en ileri düzeyde sağlanması amacıyla ulusal boyutta etkin olanakların mevcudiyetini sağlamaya davet edilmiştir. Son olarak tavsiye kararında;

-İhlale neden olan ulusal karardan ciddi manada olumsuz etkilenmeye devam eden mağdurun mağduriyeti adil tazmin kararı ile ortadan kaldırılamadığı ve davanın yeniden incelenmesi veya yeniden görülmesi dışında mağduriyetin giderilebilmesinin mümkün olmadığı durumlarda,

-Ulusal kararın Sözleşme'ye açıkça aykırı olduğu durumlarda,

-Tespit edilen ihlalin dayandığı usule ilişkin hatalar veya noksanlıkların şikâyet edilen iç hukuk yargılamasının sonucunda ciddi kuşkular uyandırdığı durumlarda Sözleşmeci tarafların -özellikle yargılamanın yeniden yapılması da dâhil- davanın yeniden incelenmesine imkân veren yeterli olanakları sağlamak amacıyla kendi hukuk sistemlerini incelemesinin teşvik edildiği vurgulanmıştır.

36. 10/5/2006 tarihli 964. Daimî Temsilciler Toplantısı'nda kabul edilen metinde yer alan AİHM kararlarının infazının denetimiyle ilgili 6. kurala göre Bakanlar Komitesi bir kararın infazının denetlenmesi çerçevesinde;

i. Mahkemenin vermiş olduğu adil tazminin varsa gecikme faiziyle birlikte ödenip ödenmediğini,

ii. Gerektiğinde, karara uymak gayesiyle gerekli araçları seçmek için Sözleşmeci tarafa tanınan takdir hakkını gözönünde bulundurarak,

-İhlali sona erdirmeyi sağlamak ve mağdur tarafın mümkün olduğunca Sözleşme'nin ihlalden önceki durumuna kavuşturulması için bireysel önlemler alınıp alınmadığını,

-Tespit edilmiş ihlallerin benzerlerinin yinelenmesinin önlenmesi veya devam eden ihlallere son verilebilmesi amacıyla genel tedbirlerin alınıp alınmadığını inceleyecektir.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

37. Mahkemenin 17/4/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

38. Başvurucu; yakınlarının yaşam haklarının ihlal edildiğinin AİHM tarafından tespit edilmesine rağmen yargılanmanın yenilenmesi talebinin gerekçesiz olarak reddedildiğini belirterek kendisi yönünden yaşam hakkı ile adil yargılanma hakkının, ölen yakınları yönünden ise yaşam hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

39. Bakanlık görüşünde; başvuruya konu olayla ilgili hukuki süreçler özetlenip Anayasa Mahkemesinin konuyla ilgi kurulabilecek kararları ifade edildikten sonra öz itibarıyla AİHM'in ihlal kararında belirtilen tazminatın yargılama giderleri ile birlikte başvurucuya ödendiği, bu nedenle başvurucunun mağdur sıfatının ortadan kalktığı, 5271 sayılı Kanun'un sanık aleyhine yargılamanın yenilenmesi nedenlerine ilişkin 314. maddesinde AİHM tarafından verilen ihlal kararlarının sayılmadığı, yargılamanın yenilenmesi nedenlerinin yorum yoluyla genişletilemeyeceği ve Anayasa Mahkemesince yapılacak incelemenin yargılamanın yenilenmesi talebiyle ilgili hukuki süreçle sınırlı olduğu belirtilmiştir.

B. Değerlendirme

40. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun ihlal iddiasını dile getiriş biçimini dikkate alan Anayasa Mahkemesi, başvurunun başvurucunun ölen yakınlarının yaşam hakkıyla sınırlı olarak incelenmesi gerektiği kanısındadır.

41. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" kenar başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, yaşama... hakkına sahiptir."

42. Anayasa'nın "*Devletin temel amaç ve görevleri*" kenar başlıklı 5. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, (...) kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

43. Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerden Sözleşme kapsamındaki herhangi birinin ihlal edildiği iddiasını incelemek, bireysel başvuru yoluyla incelemeye yetkili olan Anayasa Mahkemesinin görev alanına girer. Aksinin kabulü, Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı içinde yer alan temel hak ve özgürlüklerin bireysel başvuru yolu ile etkili bir şekilde korunmasını öngören Anayasa'nın amacı ile bağdaşmaz. Bu sebeple AİHM tarafından verilen bir ihlal kararının gereklerinin yerine getirilip getirilmediği Anayasa Mahkemesince incelenmelidir (*Sıddıka Dülek ve diğerleri*, B. No: 2013/2750, 17/2/2016, § 70). Nitekim anılan *Sıddıka Dülek ve diğerleri* başvurusunda AİHM tarafından yaşam hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi üzerine yapılan yargılamanın yenilenmesi isteminin Askeri Yüksek İdare Mahkemesi tarafından etkili ve yeterli inceleme yapılmaksızın reddedilmesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiası,

AİHM tarafından verilen ihlal kararının gereklerinin yerine getirilip getirilmediği ile ilgili olarak sınırlı incelenmiş ve yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

44. Sözleşme ile güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerin etkili bir şekilde korunması, AİHM tarafından verilen ihlal kararlarının iç hukukta gereği gibi yerine getirilmesi ile mümkündür. AİHM tarafından verilen ihlal kararlarının iç hukukta gereği gibi yerine getirilmemesi, Sözleşme ile güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerin uygulamada etkili bir şekilde korunamadığı anlamına gelir (*Siddika Dülek ve diğerleri*, § 69).

45. İşte bu nedenle bir kararın/hükmün Sözleşme ve eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin AİHM tarafından tespit edilmesi, temel hak ve özgürlüklerin teoride olduğu gibi pratikte de etkili bir şekilde korunabilmesi amacıyla 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 53. maddesinde, 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 375. maddesinde ve 30/3/2016 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un ise 67. maddesinde yargılamanın yenilenmesi /iadesi nedeni olarak kabul edilmiştir.

46. Aynı amaç doğrultusunda, verilen bir ceza hükmünün Sözleşme ve eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin AİHM tarafından tespit edilmesi de 5271 sayılı Kanun'un 311. maddesinde yargılamanın yenilenmesi sebebi olarak sayılmıştır. Öte yandan sanıklar aleyhine yargılamanın yenilenmesi sebeplerinin tahdidi olarak sayıldığı 5271 sayılı Kanun'un 314. maddesinde AİHM tarafından verilen ihlal kararlarından söz edilmemiştir.

47. Somut başvuruya konu olayda AİHM, yaşam hakkının maddi ve usul boyutlarının ihlal edildiğine karar verip adli tazmine hükmetse de ihlalin giderilmesine yönelik genel veya bireysel herhangi bir önlem veya araç belirlememiştir (bkz. § 21).

48. Bu durumda Sözleşme'nin 46. maddesi ve AİHM'in anılan hükme ilişkin pratiği uyarınca ihlalin giderimi için ulusal hukukta kullanacağı araçları seçmek -Bakanlar Komitesinin denetimine tabi olmak koşuluyla- Türkiye'ye aittir (bkz. §§ 31, 32). Ancak 5271 sayılı Kanun'un 314. maddesi imkân vermediğinden sanıklar aleyhine yargılamanın yenilenmesi yolu, ihlalin giderimi konusunda ulusal hukukta kullanılacak bir araç değildir. AİHM bugüne kadar bu durumun tespit edilen ihlallerin gideriminin önünde engel teşkil ettiğine veya Sözleşme'nin 2. ve/veya 46. maddesiyle bağdaşmadığına dair herhangi bir karar da vermemiştir. O hâlde AİHM tarafından verilen ve Sözleşme'nin 46. maddesi uyarınca alınması gerekli genel veya bireysel herhangi bir tedbir içermeyen bir ihlal kararının yerine getirilebilmesi için yargılamanın yenilenmesinde zorunluluk bulunduğu söylenemez. Bu sebeple yargılamanın yenilenmesi talebinin reddedilmesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna varılmıştır.

49. Açıklanan gerekçelerle yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun* olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

Başvuru Numarası : 2015/9441
Karar Tarihi : 17/4/2019

B. Yargılama giderlerinin başvuruçular üzerinde BIRAKILMASINA 17/4/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL